

ВИРЏИНИЈА ВУЛФ

ОРЛАНДО

БИОГРАФИЈА

ARETÉ
IZDAVAČKA KUĆA

Наслов оријинала
Virginia Woolf
ORLANDO

Збирка: *Areté*
Главна и одговорна уредница: Нина Гуїлеїша

Превод: Славица Сішојановић

Лектура: Ирина Вујичић

Коректура: Ивана Томић

Графичко обликовање: Јана Вуковић

Artprint, Нови Сад
Тираж 1000

Areté, Београд

Translation copyright © 2017 by *Areté*

ВИРЏИНИЈА ВУЛФ

ОРЛАНДО

БИОГРАФИЈА

*Превод:
Славица Стојановић*

3 А

В. САКВИЛ ВЕСТ

ПРЕДГОВОР

МНОГО ПРИЈАТЕЉА ПОМАГАЛО МИ ЈЕ У ПИСАЊУ ОВЕ КЊИГЕ. НЕКИ СУ МРТВИ И ТАКО ВЕЛИКИ ДА СЕ ЈЕДВА УСУЂУЈЕМ ДА ИХ ИМЕНУЈЕМ, АЛИ НИКО НЕ МОЖЕ ДА ЧИТА ИЛИ ПИШЕ А ДА НЕПРЕСТАНО НЕ ДУГУЈЕ ДЕФОУ, СЕР ТОМАСУ БРАУНУ, СТЕРНУ, СЕР ВОЛТЕРУ СКОТУ, ЛОРДУ МЕКОЛИЈУ, ЕМИЛИ БРОНТЕ, ДЕ КВИНСИЈУ И ВОЛТЕРУ ПЕЈТЕРУ ДА ИМЕНУЈЕМ ПРВЕ КОЈИ МИ ДОЛАЗЕ НА ПАМЕТ. ДРУГИ СУ ЖИВИ И ЗБОГ ТОГА МАЊЕ УЛИВАЈУ СТРАХ ИАКО СУ МОЖДА, НА СВОЈ НАЧИН, ИСТО ТАКО ВЕЛИКИ. ПОСЕБНО ДУГУЈЕМ Г. Ч. П. СЕНГЕРУ, БЕЗ ЧИЈЕГ ПОЗНАВАЊА ЗАКОНА О НЕКРЕТНИНАМА ОВА КЊИГА НИКАДА НЕ БИ БИЛА НАПИСАНА. ШИРОКА И НЕОБИЧНА ЕРУДИЦИЈА Г. СИДНИ-ТАРНЕРА СПАСЛА МЕ ЈЕ, НАДАМ СЕ, НЕКИХ ЖАЛОСНИХ ПОГРЕШАКА.

ИМАЛА САМ ТУ ПРЕДНОСТ САМО ЈА МОГУ ДА ПРОЦЕНИМ КОЛИКУ
ЗНАЊЕ КИНЕСКОГ ЈЕЗИКА Г. АРТУРА ВОУЛИЈА. МАДАМ ЛОПОКОВА
(ГЂА Ц. М. КЕЈНС) БИЛА МИ ЈЕ У ПОМОЋИ ДА ПОПРАВИМ СВОЈ
РУСКИ. БЕСПРИМЕРНОЈ СИМПАТИЈИ И ИМАГИНАЦИЈИ Г. РОЦЕРА
ФРАЈА ДУГУЈЕМ СВЕ ШТО ОД РАЗУМЕВАЊА УМЕТНОСТИ И СЛИКАРСТВА
МОЖДА ПОСЕДУЈЕМ. ОКОРИСТИЛА САМ СЕ, НАДАМ СЕ, У ЈЕДНОЈ ДРУГОЈ
ОБЛАСТИ, О ИЗРАЗИТО ПРОДОРНУ, ПА МАКАР И ОШТРУ КРИТИКУ МОГ
СЕСТРИЋА Г. ЦУЛИЈЕНА БЕЛА. НА НЕУМОРНА АЛИ НЕ МАЊЕ ВАТРЕНА
ИСТРАЖИВАЊА У АРХИВИМА ХЕРОУГЕЈТА И ЧЕЛТЕНАМА ГЂИЦА М. К.
СНОУДОН МОЖЕ БИТИ ГОРДА. ДРУГИ СУ МИ ПРИЈАТЕЉИ ПОМОГЛИ НА
ИСУВИШЕ РАЗЛИЧИТЕ НАЧИНЕ ДА БИ ОВИ БИЛИ НАВЕДЕНИ. МОРАМ СЕ
ЗАДОВОЉИТИ ИМЕНОВАЊЕМ Г. АНГУСА ДЕЈВИДСОНА, ГЂЕ КАРТРАЈТ,
ГЂИЦЕ ЦЕНЕТ КЕЈС, ЛОРДА БЕРНЕРСА (ЧИЈЕ СЕ ЗНАЊЕ ЕЛИЗАБЕТАНСКЕ
МУЗИКЕ ПОКАЗАЛО НЕПРОЦЕЊИВО), Г. ФРЕНСИСА БИРЕЛА, МОГА
БРАТА ДР АДРИЈЕНА СТИВЕНА, Г. Ф. Л. ЛУКАСА, Г. И ГЂЕ ДЕЗМОНДА
МАКАРТИЈА, НАЈИНСПИРАТИВНИЈЕГ КРИТИЧАРА, МОГА ЗЕТА Г. КЛАЈВА
БЕЛА, Г. Ц. Х. РАЛЛЕНДСА, ЛЕДИ КОУЛФАКС, ГЂИЦЕ НЕЛИ БОКСОЛ,
Г. Ц. М. КЕЈНСА, Г. ХЈУА ВОЛПОЛА, ГЂИЦЕ ВАЈОЛЕТ ДИКИНСОН;
ПЛЕМ. ЕДВАРДА САКВИЛА ВЕСТА, Г. И ГЂЕ СЕНТ ЦОН ХАЧИНСОНА, Г.
ДАНКАНА ГРЕНТА, Г. И ГЂЕ СТИВЕНА ТОМЛИНА, Г. И ЛЕДИ ОТОЛИН
МОРЕЛ, МОЈЕ СВЕКРВЕ, ГЂЕ СИДНИЈА ВУЛФА, Г. ОЗБЕРТА СИТВЕЛА,
МАДАМ ЖАК РАВЕРА, ПУКОВНИКА КОРИ БЕЛА, ГЂИЦЕ ВАЛЕРИ ТЕЛЛОР,
Г. Ц. Т. ШЕПАРДА, Г. И ГЂЕ Т. С. ЕЛИОТА, ГЂИЦЕ ЕТЕЛ СЕНДС,
ГЂИЦЕ НЕН ХАДСОН, МОГА СЕСТРИЋА Г. КВЕНТИНА БЕЛА (СТАРОГ И
ВРЕДНОГ САРАДНИКА НА КЊИЖЕВНОСТИ), Г. РЕЈМОНДА МОРТИМЕРА,
ЛЕДИ ЦЕРАЛДА ВЕЛСЛИЈА, Г. ЛИТОНА СТРЕЛЧИЈА, ВИКОНТЕСЕ
СЕСИЛ, ГЂИЦЕ ХОУП МИРЛИС, Г. Е. М. ФОРСТЕРА, ПЛЕМ. ХАРОЛДА
НИКОЛСОНА И МОЈЕ СЕСТРЕ ВАНЕСЕ БЕЛ али листа прети да
ПРЕТЕРАНО НАРАСТЕ А ВЕЋ ЈЕ ИСУВИШЕ ОДЛИЧНА. ЈЕР ДОК ОНА У МЕНИ
БУДИ НАЈПРИЈАТНИЈА СЕЂАЊА, У ЧИТАОЦУ ЋЕ НЕИЗБЕЖНО ПОБУДИТИ
ОЧЕКИВАЊА КОЈА САМА КЊИГА ЈЕДИНО МОЖЕ ДА ИЗНЕВЕРИ. СТОГА
ЋУ ЗАВРШИТИ ЗАХВАЛНОШЋУ СЛУЖБЕНИЦИМА БРИТАНСКОГ МУЗЕЈА И
АРХИВА НА ЊИХОВОЈ УОБИЧАЈЕНОЈ ЉУБАЗНОСТИ, МОЈОЈ СЕСТРИЧИНИ

гђици Анђелики Бел за службу коју нико до она није могао извршити, и мом мужу на стрпљењу с којим је стално помагао моја истраживања и на дубоком историјском знању коме ове стране дугују онај степен тачности који су можда постигле. Коначно, захвалила бих, да нисам изгубила његово име и адресу, једном господину у Америци који је великодушно и добровољно исправио интерпункцију, ботанику, ентомологију, географију и хронологију ранијих мојих радова и који, надам се, неће жалити труда у овом случају.

В. В.

ПОГЛАВЉЕ I

Он јер није могло бити сумње у његов пол, иако је мода оног времена радила на томе да то маскира управо је одсецао главу Мавара, која се љуљала с кровне греде. Имала је боју старе фудбалске лопте и мање-више тај облик, изузев упалих образа и једно два прамена храпаве, суве косе као длака кокосовог ораха. Орландов отац, или можда његов деда, скинуо ју је с рамена силног паганина који је искрснуо под месечином на варварским борилиштима Африке; и сад се она непрекидно лагано љуљала на промаји која никада није престајала да дува у собама у поткровљу циновске куће лорда који га је убио.

Орландови преци јахали су пољима златоглава, каменим и пољима која су напајале чудне реке и оборили су много глава разних боја с много рамена и донели их овамо да висе на гредама. Тако ће и он, заклео се Орландо. Али пошто је имао тек шеснаест година, премлад да с њима јаше у Африку или Француску, искрао би се од малке и паунова у башти и отишао у своју собу у поткровљу и тамо би замахвао и заривао

И КОМАДАО ВАЗДУХ СВОЈОМ ОШТРИЦОМ. ПОНЕКАД БИ ПРЕСЕКАО КОНОПАЦ ПА ЈЕ ЛОБАЊА ТРЕСНУЛА О ПОД И МОРАО ЈЕ ДА ЈЕ ОПЕТ ДИЖЕ КАЧЕЋИ ЈЕ С НЕКАКВИМ ВИТЕШТВОМ СКОРО ИЗВАН ДОМАШАЈА ПА СЕ НЕПРИЈАТЕЉ ТРИУМФАЛНО ЦЕРИО НА ЊЕГА КРОЗ ЦРНЕ СМЕЖУРАНЕ УСНЕ. ЛОБАЊА СЕ ЉУЉАЛА НАПРЕД-НАЗАД, ЈЕР ЈЕ КУЋА, НА ЧИЈЕМ ЈЕ ВРХУ ОН ЖИВЕО, БИЛА ТАКО ОГРОМНА ДА ЈЕ ИЗГЛЕДАЛО ДА ЈЕ У ЊУ УХВАЂЕН САМ ВЕТАР КОЈИ ЈЕ ДУВАО ТАМО-АМО ЗИМИ И ЛЕТИ. ФИНА ЗЕЛЕНА ТАПИСЕРИЈА С ЛОВЦИМА НЕПРЕСТАНО СЕ ПОМЕРАЛА. ЊЕГОВИ СУ ПРЕЦИ БИЛИ ПЛЕМЕНИТИ ОДВАЈКАДА. ДОШЛИ СУ ИЗ СЕВЕРНИХ МАГЛИНА НОСЕЋИ ПЛЕМИЊКЕ КРУНЕ НА ГЛАВАМА. НИЈЕ ЛИ ШИПКЕ МРАКА И ЖУТЕ БАРЕ КОЈЕ СУ СЕ УКРШТАЛЕ У СОБИ ПРАВИЛО СУНЦЕ ПАДАЈУЋИ КРОЗ ШАРЕНО ПРОЗОРСКО СТАКЛО ВИТРАЖА ГОЛЕМИХ ОКЛОПА. ОРЛАНДО ЈЕ САДА СТАЈАО НАСРЕД ЖУТОГ ТЕЛА ХЕРАЛДИЧКОГ ЛЕОПАРДА. КАД ЈЕ СТАВИО РУКУ НА ПРОЗОРСКУ ДАСКУ ДА ОТВОРИ ПРОЗОР, РУКА СЕ ТОГ ТРЕНА ОБОЈИЛА ЦРВЕНО, ПЛАВО И ЖУТО КАО ЛЕПТИРОВО КРИЛО. ТАКО ДА ОНИ КОЈИ ВОЛЕ СИМБОЛЕ И ИМАЈУ СМИСЛА ДА ИХ ДЕШИФРУЈУ МОГУ ДА ПРИМЕТЕ ДА, ИАКО СУ УОБЛИЧЕНЕ НОГЕ, ЛЕПО ТЕЛО И ДОБРО СКРОЈЕНА ЛЕЂА БИЛИ УКРАШЕНИ РАЗНИМ БОЈАМА ХЕРАЛДИЧКОГ СВЕТЛА, ОРЛАНДОВО ЛИЦЕ, КАДА ЈЕ ШИРОМ ОТВОРИО ПРОЗОР, ОСВЕТЉАВАЛО ЈЕ САМО СУНЦЕ. ОТВОРЕНИЈЕ МРГОДНО ЛИЦЕ ТЕШКО БИ СЕ МОГЛО НАЂИ. СРЕЊНА МАЈКА КОЈА ГА РОДИ, ЈОШ СРЕЊНИЈИ БИОГРАФ КОЈИ БЕЛЕЖИ ЊЕГОВ ЖИВОТ! НИКАД ОНА НЕ МОРА ДА СЕ ЉУТИ, НИ ОН ДА ЗОВЕ У ПОМОЋ РОМАНСИЈЕРА ИЛИ ПЕСНИКА. ОД ДЕЛА ДО ДЕЛА, ОД СЛАВЕ ДО СЛАВЕ, ИЗ СЛУЖБЕ У СЛУЖБУ КРОЗ КОЈЕ ОВАЈ МОРА ДА ПРОЂЕ, ДОК НЕ ДОСТИГНУ НЕКАКВО МЕСТО КОЈЕ ЈЕ ВРХУНАЦ ЊИХОВИХ ЖЕЉА. ОРЛАНДО ЈЕ, КАД СЕ ПОГЛЕДА, БИО СКРОЈЕН ТАЧНО ЗА ЈЕДНУ ТАКВУ КАРИЈЕРУ. РУМЕНИЛО ОБРАЗА ПОКРИВАЛЕ СУ ДЛАЧИЦЕ БРЕСКВЕ; ОНЕ НАД УСНОМ БИЛЕ СУ ТЕК МАЛО ДЕБЉЕ НЕГО НА ОБРАЗИМА. САМЕ УСНЕ БИЛЕ СУ КРАТКЕ И ЛАКО ПОВУЧЕНЕ УНАЗАД НАД ЗУБИМА ИЗУЗЕТНЕ БАДЕМАСТЕ БЕЛИНЕ. НИШТА НИЈЕ РЕМЕТИЛО СТРЕЛОВИТИ НОС У ЊЕГОВОМ КРАТКОМ, НАПЕТОМ ЛЕТУ; КОСА ЈЕ БИЛА ТАМНА, УШИ МАЛЕ И ЧВРСТО ПРИЉУЂЕНЕ УЗ ГЛАВУ. АЛИ, АВАЈ, ТАЈ СЕ КАТАЛОГ МЛАДАЛАЧКЕ ЛЕПОТЕ НЕ МОЖЕ ОКОНЧАТИ БЕЗ ПОМИЊАЊА

ЧЕЛА И ОЧИЈУ. АВАЈ, ВРЛО СЕ РЕТКО РАЂАЈУ ЉУДИ ЛИШЕНИ СВЕ ТРОЈЕ; ДА ПОГЛЕДАМО ПРАВО У ОРЛАНДА КАКО СТОЈИ КРАЈ ПРОЗОРА, МОРАМО ПРИЗНАТИ ДА ЈЕ ИМАО ОЧИ КАО НАТОПЉЕНЕ ЉУБИЧИЦЕ, ТАКО ВЕЛИКЕ ДА ЈЕ ИЗГЛЕДАЛО КАО ДА ИМ ЈЕ ВОДА ДОШЛА ДО РУБА И РАШИРИЛА ИХ; А ЧЕЛО КАО ИСПУПЧЕЊЕ МРАМОРНЕ КУПОЛЕ УТИСНУТО ИЗМЕЂУ ДВА ПРАЗНА МЕДАЉОНА, СВОЈИХ ХРАМОВА. НЕПОСРЕДНО ГЛЕДАЈУЋИ ОЧИ И ЧЕЛО, МИ ПИШЕМО ХВАЛОСПЕВ. НЕПОСРЕДНО ГЛЕДАЈУЋИ ОЧИ И ЧЕЛО, МОРАМО ПРИЗНАТИ ХИЉАДЕ НЕСАГЛАСЈА А ЦИЉ СВАКОГ ДОБРОГ БИОГРАФА ЈЕСТЕ ДА ТО ИГНОРИШЕ. УЗНЕМИРАВАЛИ СУ ГА ПРИЗОРИ, КАО ПРИЗОР ЊЕГОВЕ МАЈКЕ, ВЕОМА ЛЕПЕ ГОСПЕ У ЗЕЛЕНОМ КОЈА ЈЕ ИШЕТАЛА ДА НАХРАНИ ПАУНОВЕ С ТВИЧЕТ, СВОЈОМ СЛУЖАВКОМ, У ПРАТЊИ; УСХИЂИВАЛИ СУ ГА ПРИЗОРИ ПТИЦЕ И ДРВЕЋЕ И ЗАЉУБЉИВАЛИ ГА ДО СМРТИ ВЕЧЕРЊЕ НЕБО, ВРАНЕ КОЈЕ СЕ ВРАЂАЈУ КУЋИ; И ТАКО, УСПИЊУЋИ СЕ СПИРАЛНИМ СТЕПЕНИЦАМА У ЊЕГОВУ ГЛАВУ ГДЕ ЈЕ БИЛО ПРОСТРАНО СВИ ТИ ПРИЗОРИ И ЗВУЦИ ИЗ БАШТЕ ТАКОЂЕ, УДАРЦИ ЧЕКИЋА, ЦЕПАЊЕ ДРВА, СТВАРАЛИ СУ ОНУ ГУНГУЛУ И ЗЕРКУ КОЈЕ СЕ ГНУША СВАКИ ДОБАР БИОГРАФ. АЛИ ДА НАСТАВИМ ОРЛАНДО ЈЕ ПОЛАКО УВУКАО ГЛАВУ, СЕО ЗА СТО И, С НАПОЛА СВЕСНИМ ИЗРАЗОМ ОНИХ КОЈИ ЧИНЕ ОНО ШТО ЧИНЕ СВАКОГ ДАНА СВОГ ЖИВОТА У ТО ВРЕМЕ, ИЗВАДИО ЈЕ СВЕСКУ ОБЕЛЕЖЕНУ КАО „ЕТЕЛБЕРТ: ТРАГЕДИЈА У ПЕТ ЧИНОВА” И СТАРО УМРЉАНО ГУШЧЈЕ ПЕРО УМОЧИО У МАСТИЛО.

УБРЗО ЈЕ ПОЕЗИЈОМ ИСПУНИО ДЕСЕТ И ВИШЕ СТРАНИЦА. БИО ЈЕ РЕЧИТ, ОЧИТО, АЛИ БИО ЈЕ АПСТРАКТАН. ПОРОК, ЗЛОЧИН, БЕДА БИЛИ СУ ЈУНАЦИ ЊЕГОВЕ ДРАМЕ; БИЛО ЈЕ КРАЉЕВА И КРАЉИЦА НЕМОГУЋИХ ТЕРИТОРИЈА; УЖАСНИ ЗАПЛЕТИ СУ ИХ ЗБУЊИВАЛИ; ПЛЕМЕНИТА ОСЕЋАЊА СУ ИХ ПРОЖИМАЛА; НИКАД НИ РЕЧ НИЈЕ РЕЧЕНА ОНАКО КАКО БИ ЈЕ ОН ИЗГОВОРИО, ВЕЋ ЈЕ СВЕ БИЛО ИЗВРНУТО БЛАГОГЛАГОЉИВОШЋУ И СЛАТКОЋОМ КОЈЕ СУ, УЗМЕМО ЛИ У ОБЗИР ЊЕГОВУ ДОБ ЛОШ МУ НИЈЕ БИЛА СЕДАМНАЕСТА И ДА ЈЕ ШЕСНАЕСТИ ВЕК ИМАО ДА ПРЕЂЕ ЈОШ МНОГО ГОДИНА, БИЛЕ ЗНАТНЕ. КОНАЧНО ЈЕ ИПАК СТАО. ОПИСИВАО ЈЕ, КАО ШТО МЛАДИ ПЕСНИЦИ ОДУВЕК ОПИСУЈУ, ПРИРОДУ И, ДА БИ ПОСТИГАО ТАЧНУ НИЈАНСУ ЗЕЛЕНОГ, ГЛЕДАО ЈЕ (И ТУ ЈЕ ПОКАЗАО ВИШЕ СМЕЛОСТИ ОД МНОГИХ) САМ ПРЕДМЕТ, БИО ЈЕ ТО ЛОВОРОВ

ГРМ КОЈИ ЈЕ РАСТАО ПОД ПРОЗОРОМ. ПОСЛЕ ТОГА, НАРАВНО, ВИШЕ НИЈЕ МОГАО ДА ПИШЕ. ЗЕЛЕНО У ПРИРОДИ ЈЕ ЈЕДНА СТВАР, ЗЕЛЕНО У КЊИЖЕВНОСТИ ДРУГА. ПРИРОДА И ПИСАЊЕ ИЗГЛЕДА ДА ПОСЕДУЈУ ПРИРОДНУ АНТИПАТИЈУ; СПОЈИ ИХ И РАСТРГНУЋЕ СЕ НА КОМАДЕ. НИЈАНСА ЗЕЛЕНОГ МУ ЈЕ, САДА ЈЕ ОРЛАНДО ВИДЕО, ПОКВАРИЛА РИМУ И ПРЕСЕКЛА МЕТАР. ШТАВИШЕ, ПРИРОДА ИМА СОПСТВЕНЕ ТРИКОВЕ. КАД ЈЕДНОМ ПОГЛЕДА КРОЗ ПРОЗОР НА ПЧЕЛЕ У ЦВЕЋУ, ПСА КАКО ЗЕВА, ЗАЛАЗАК СУНЦА, КАД ЈЕДНОМ ПОМИСЛИ „КОЛИКО ЋУ ПУТА ВИДЕТИ КАКО СУНЦЕ ЗАЛАЗИ”, ИТД, ИТД, (МИСАО ЈЕ ИСУВИШЕ ПОЗНАТА ДА БИ БИЛА ВРЕДНА ИСПИСИВАЊА), ЧОВЕК ИСПУШТА ПЕРО, УЗИМА КАПУТ, ДУГИМ КОРАКОМ ИЗЛАЗИ ИЗ СОБЕ И ЗАПНЕ ЗА ОКОВАНИ САНДУК КАКО ТО ВЕЋ ИДЕ. ЈЕР ОРЛАНДО ЈЕ БИО МАЛЧИЦЕ НЕСПРЕТАН.

ПАЖЉИВО ЈЕ ИЗБЕГАВАО ДА БИЛО КОГА СРЕТНЕ. СТАБС, БАШТОВАН, ДОЛАЗИО ЈЕ СТАЗОМ. САКРИО СЕ ИЗА ДРВЕТА ДОК ОН НЕ ПРОБЕ. КРОЗ ВРАТАНЦА У БАШТЕНСКОМ ЗИДУ ИСКРАО СЕ НАПОЉЕ. ЗАОБИЛАЗИО ЈЕ СВЕ ШТАЛЕ, ШТЕНАРЕ, ПИВАРЕ, ДРВОДЕЉСКЕ РАДИОНИЦЕ, ПРАОНИЦЕ, МЕСТА ГДЕ СУ СЕ ПРАВИЛЕ ЛОЈАНЕ СВЕЋЕ, УБИЈАЛИ ВОЛОВИ, ПРИКИВАЛЕ ПОТКОВИЦЕ, ШИЛИ КОЖНИ ПРСУЦИ ЈЕР КУЋА ЈЕ БИЛА ГРАД ОКРУЖЕН ЉУДИМА НА ПОСЛУ У СВОЈИМ РАЗЛИЧИТИМ ЗАНАТИМА И СТИГАО ЈЕ ДО У ПАПРАТ ОБРАСЛЕ СТАЗЕ КОЈА ЈЕ НЕОПАЖЕНА ВОДИЛА УЗБРДО. ВЕРОВАТНО ПОСТОЈИ СРОДСТВО МЕЂУ ОСОБИНАМА, ЈЕДНА ПОВЛАЧИ ДРУГУ, БИОГРАФ МОРА ОВДЕ ДА СКРЕНЕ ПАЖЊУ НА ЧИЊЕНИЦУ ДА ЈЕ ТА ТРАПАВОСТ УВЕК СПОЈЕНА С ЉУБАВЉУ ПРЕМА УСАМЉЕНОСТИ. КАО ШТО СЕ САПЛИТАО О ШКРИЊУ, ОРЛАНДО ЈЕ ПРИРОДНО ВОЛЕО УСАМЉЕНА МЕСТА, ШИРОКЕ ВИДИКЕ И ДА СЕ ОСЕТИ ЗАУВЕК И ЗАУВЕК И ЗАУВЕК САМ.

ТАКО, ПОСЛЕ ДУГЕ ТИШИНЕ, „САМ САМ”, ОДАХНУО ЈЕ КОНАЧНО, ОТВОРИВШИ УСТА ПРВИ ПУТ У ОВОМ ЗАПИСУ. ХОДАО ЈЕ ВРЛО БРЗО УЗБРДО, КРОЗ ПАПРАТ И ГЛОГОВО ГРМЉЕ, ИЗНЕНАДИВШИ ЈЕЛЕНА И ДИВЉЕ ПТИЦЕ, ДО МЕСТА КРУНИСАНОГ ЈЕДНИМ УСАМЉЕНИМ ХРАСТОМ. ОВАЈ ЈЕ БИО ВЕОМА ВИСОК, ЗАПРАВО ТАКО ВИСОК ДА ЈЕ ДЕВЕТНАЕСТ ЕНГЛЕСКИХ ГРОФОВИЈА МОГЛО С ЊЕГА ДА СЕ ВИДИ; А ЗА ВЕДРИХ ДАНА ТРИДЕСЕТ, ИЛИ ЧЕТРДЕСЕТ АКО ЈЕ ВРЕМЕ ВЕОМА ЛЕПО. ПОНЕКАД СЕ

МОГАО ВИДЕТИ ЕНГЛЕСКИ КАНАЛ, КАКО НЕПРЕСТАНО ВРАБА ТАЛАС ЗА ТАЛАСОМ. МОГЛЕ СУ СЕ ВИДЕТИ РЕКЕ И ЧАМЦИ ЗА ЗАБАВУ КАКО КЛИЗЕ ПО ЊИМА; И ВЕЛИКИ ЈЕДРЕЊАЦИ КАКО ИСПЛОВЉАВАЈУ НА МОРЕ; И АРМАДЕ СА ОБЛАЦИМА ДИМА ИЗ КОЈИХ ЈЕ ДОЛАЗИЛО ТУПО ГРУВАЊЕ ТОПОВА; И ТВРЂАВЕ НА ОБАЛИ; И ЗАМКОВИ МЕЂУ ЛИВАДАМА; И ТУ ОСМАТРАЧНИЦА; ТАМО УТВРДА; И ОПЕТ ЈЕДНА ОГРОМНА ЗГРАДА КАО ОНА ОРЛАНДОВОГ ОЦА, КОНЦЕНТРИСАНА, КАО ГРАД У ДОЛИНИ ОКРУЖЕН ЗИДОВИМА. НА ИСТОКУ СУ БИЛЕ ШИЉАТЕ КУЛЕ ЛОНДОНА И ГРАДСКИ ДИМ; И МОЖДА НА САМОЈ ЛИНИЈИ НЕБА, КАДА ЈЕ ДИМ БИО У ПРАВОЈ ЧЕТВРТИ, ГРУБИ ВРХ И НАЗУБЉЕНЕ ИВИЦЕ САМОГ СНОУДОНА ГОЛЕМЕ СУ СЕ ПОЈАВЉИВАЛЕ МЕЂУ ОБЛАЦИМА. ЗА ТРЕНУТАК ЈЕ ОРЛАНДО СТАО ПРЕРАЧУНАВАЈУЋИ, ЗУРЕЋИ, ПРЕПОЗНАЈУЋИ. ТО ЈЕ БИЛА ОЧЕВА КУЋА, ОНО СТРИЧЕВА. ТЕТКА ЈЕ ИМАЛА ОНЕ ТРИ ВЕЛИКЕ КУЛЕ МЕЂУ ДРВЕЊЕМ. ЊИХОВЕ СУ БИЛЕ ПУСТАРА И ШУМА, ФАЗАН И ЈЕЛЕН, ЛИСИЦА, ЈАЗАВАЦ И ЛЕПТИР.

ДУБОКО ЈЕ УЗДАХНУО, И БАЦИО СЕ БИЛО ЈЕ СТРАСТИ У ЊЕГОВИМ ПОКРЕТИМА КОЈЕ ЗАСЛУЖУЈУ ТУ РЕЧ НА ЗЕМЉУ У ПОДНОЖЈУ ХРАСТА. ВОЛЕО ЈЕ ДА ИСПОД СВЕ ТЕ ЛЕТЊЕ КРАТКОВЕЧНОСТИ ОСЕТИ ХРБАТ ЗЕМЉЕ ИСПОД СЕБЕ ЈЕР ЈЕ ТАКВИМ ДРЖАО ХРАСТ; ИЛИ, ЈЕР СЛИКА ИДЕ ЗА СЛИКОМ, БИЛА СУ ТО ЛЕЂА ВЕЛИКОГ КОЊА КОГА ЈЕ ЈАХАО; ИЛИ ПАЛУБА БРОДА КОЈИ БЕЗГЛАВО ЈУРИ БИО ЈЕ ЗАПРАВО СВЕ, СВЕ ДОК ЈЕ БИО ЧВРСТ ЈЕР ЈЕ ОСЕЋАО ПОТРЕБУ ДА ЗА НЕШТО ЗАКАЧИ СВОЈЕ ПЛУТАЈУЋЕ СРЦЕ; СРЦЕ КОЈЕ ЈЕ ВУКЛО НА СВОЈУ СТРАНУ; СРЦЕ КОЈЕ ЈЕ ИЗГЛЕДАЛО ПУНО ПИКАНТНИХ И ЗАЉУБЉИВИХ ОЛУЈА КАД БИ ШЕТАО СВАКЕ ВЕЧЕРИ ОТПРИЛИКЕ У ТО ВРЕМЕ. ЗА ХРАСТ ГА ЈЕ ПРИВЕЗАО И ДОК ЈЕ ТАМО ЛЕЖАО, ПОСТЕПЕНО СЕ ЛЕПРШАЊЕ У ЊЕМУ И ОКО ЊЕГА УМИРИЛО; ЛИСТИЋИ СУ СЕ ОПУСТИЛИ, ЈЕЛЕН ЈЕ СТАО; БЛЕДИ ЗАУСТАВИЛИ СУ СЕ ЛЕТЊИ ОБЛАЦИ; УДОВИ СУ МУ ОТЕЖАЛИ НА ЗЕМЉИ; И ТАКО ЈЕ МИРНО ЛЕЖАО ДА ЈЕ ЈЕЛЕН ПОЛАКО КОРАКНУО БЛИЖЕ И ВРАНЕ СУ СЕ ВРТЕЛЕ ОКО ЊЕГА, А ЛАСТЕ СУ ПОНИРАЛЕ И КРУЖИЛЕ, ТЕ ПРОЛЕТАЛИ ВИЛИНИ КОЊИЦИ, КАО ДА СУ ПЛОДНОСТ И ЗАЉУБЉЕНИЧКА ДЕЛАТНОСТ ЛЕТЊЕ ВЕЧЕРИ БИЛЕ ПОПУТ ПАУКОВЕ МРЕЖЕ СПЛЕТЕНЕ ОКО ЊЕГОВОГ ТЕЛА.

КРОЗ САТ ИЛИ МАЛО ДОЦНИЈЕ СУНЦЕ ЈЕ БРЗО ТОНУЛО И БЕЛИ

ОБЛАЦИ СУ ПОЦРВЕНЕЛИ, БРДА СУ БИЛА ЉУБИЧАСТА, ШУМЕ ПУРПУРНЕ, ДОЛИНЕ ЦРНЕ ЧУЛА СЕ ТРУБА. Орландо скочи на ноге. ОШТАР ЗВУК ДОЛАЗИО ЈЕ КРОЗ ДОЛИНУ. ДОЛАЗИО ЈЕ ИЗ ТАМНЕ ТАЧКЕ ОДОЗДО; ТАЧКЕ КОМПАКТНЕ И ДЕТАЉНО ИСПЛАНИРАНЕ; ЛАВИРИНТ; ГРАД, ЧАК ОПАСАН ЗИДИНАМА; ДОЛАЗИО ЈЕ ИЗ СРЦА ЊЕГОВЕ СОПСТВЕНЕ ВЕЛИКЕ КУЋЕ У ДОЛИНИ, КОЈА ЈЕ, ПРЕ ТОГА ТАМНА, ЈОШ ДОК ЈЕ ГЛЕДАО И ДОК СЕ УСАМЉЕНА ТРУБА УДВОЈИЛА И УЧЕТВОРОСТРУЧИЛА С ДРУГИМ ОШТРИЈИМ ЗВУЦИМА, ИЗГУБИЛА СВОЈУ ТАМУ И ИЗРЕШЕТАЛА СЕ СВЕТЛИМА. НЕКА СУ БИЛА МАЛА УЖУРБАНА СВЕТЛА КАО ДА СУ КРОЗ ХОДНИКЕ ЈУРИЛЕ СЛУТЕ ДА ОДГОВОРЕ НА ПОЗИВЕ; ДРУГА СУ БИЛА ВИСОКА И БЛИСТАВА СВЕТЛА, КАО ДА СУ ГОРЕЛА У ПРАЗНИМ СВЕЧАНИМ ДВОРАНАМА СПРЕМНИМ ДА ПРИМЕ ГОСТЕ КОЈИ НИСУ СТИГЛИ; А ДРУГА СУ ПОНИРАЛА И ТАЛАСАЛА СЕ И ТОНУЛА И ДИЗАЛА СЕ, КАО ДА СУ ИХ ДРЖАЛЕ РУКЕ ЧЕТЕ СЛУГУ, КОЈИ СУ СЕ ПОВИЈАЛИ, КЛЕЧАЛИ, ДИЗАЛИ СЕ, ПРИМАЛИ, ЧУВАЛИ, ПРАТИЛИ УНУТРА С ПУНИМ ДОСТОЈАНСТВОМ ВЕЛИКУ КНЕГИЊУ КОЈА ЈЕ СИШЛА ИЗ СВОЈЕ КОЧИЈЕ. КОЛА СУ СЕ ОКРЕТАЛА И КОТРЉАЛА ПО ДВОРИШТУ. КОЊИ С ПЕРЈАНИЦАМА СУ СЕ КОМЕШАЛИ. Краљица је дошла.

Орландо није више гледао. Пожурио је низбрдо. Прошао је кроз враташца. Журнуо кружним степеницама. Стигао до своје собе. Бацио је чарапе на једну страну, прслук на другу. Загњурио је главу. Истрљао руке. Подрезао нокте. На једном једином педљу огледала и уз помоћ пар старих свећа, навукао је гримизне пумперице, чипкану крагну, капут од тафта и ципеле с машинама великим као дупла далија и све за мање од десет минута по великом сату. Био је спреман. Био је зајапурен. Био је узбуђен. Али је страшно каснио.

Познатим пречицама крчио је себи пут кроз непрегледно мноштво соба и степеништа до балске дворане пет јутара даље на другој страни куће. Али на пола пута, у задњим одајама где су живеле слуге, он стаде. Врата дневне собе госпође Стукли била су отворена она је, без сумње, отишла са свим својим кључевима да сачека господарицу. А тамо је, за

СТОЛОМ СЛУЖИНЧАДИ, С КРИГЛОМ И ПАПИРОМ ИСПРЕД СЕБЕ, СЕДЕО ГОАЗАН, ПРИЛИЧНО ОФУЦАН ЧОВЕК, С ВИСОКИМ МАЛО ПРЉАВИМ ОКОВРАТНИКОМ, У ОДЕЛУ ОД СМЕЂЕГ СУКНА. ДРЖАО ЈЕ ПЕРО У РУЦИ АЛИ НИЈЕ ПИСАО. ИЗГЛЕДАЛО ЈЕ КАО ДА ПО ГЛАВИ КОТРЉА МИСАО, ГОРЕ-ДОЛЕ, ТАМО-АМО, ДОК ОВА НЕ ДОБИЈЕ ОБЛИК ИЛИ ЖЕЉЕНИ ЗАМАХ. ОЧИ СУ МУ, ЛОПТАСТЕ И ТМУРНЕ КАО ЗЕЛЕНИ КАМЕН ЧУДНЕ ТЕКСТУРЕ, БИЛЕ ФИКСИРАНЕ. НИЈЕ ВИДЕО ОРЛАНДА. ПОРЕД СВЕ ЖУРБЕ, ОРЛАНДО СТАДЕ КАО ОБАМРО. ЈЕ ЛИ ТО ПЕСНИК? ПИШЕ ЛИ ПОЕЗИЈУ? „ИСПРИЧАЈТЕ МИ”, ХТЕО ЈЕ ДА КАЖЕ, „СВЕ НА СВЕТУ” ЈЕР ОН ЈЕ ИМАО НАЛУЂЕ, НАЈАПСУРДНИЈЕ ЕКСТРАВАГАНТНЕ ИДЕЈЕ О ПЕСНИЦИМА И ПОЕЗИЈИ АЛИ КАКО ДА ГОВОРИШ С ЧОВЕКОМ КОЈИ ТЕ НЕ ВИДИ? КОЈИ ВИДИ ЦИНОВСКЕ ЉУДОЖДЕРЕ, САТИРЕ ИЛИ МОЖДА МОРСКЕ ДУБИНЕ, А НЕ ТЕБЕ? ОРЛАНДО ЈЕ ТАКО СТАЈАО БУЉЕЊИ ДОК ЈЕ ЧОВЕК ВРТЕО ПЕРО У РУЦИ, ОВАМО И ОНАМО; И ЗАДУБЉЕНО БУЉИО, А ОНДА, ВЕОМА БРЗО, ИСПИСА ПОЛА ТУЦЕТА СТИХОВА И ДИЖЕ ПОГЛЕД. НА ТО ОРЛАНДО ПОБЕЖЕ, ОБУЗЕТ СТИДОМ, И СТИЖЕ ДО БАЛСКЕ ДВОРАНЕ УПРАВО НА ВРЕМЕ ДА СЕ БАЦИ НА КОЛЕНА И ДА, ПОГНУВШИ ГЛАВУ У ЗАБУНИ, ПОНУДИ ЗДЕЛУ РУЖИНЕ ВОДЕ ВЕЛИКОЈ КРАЉИЦИ ЛИЧНО.

ТОЛИКО СЕ СТИДЕО ДА ЈЕ ВИДЕО САМО ЊЕНУ ОКИЊЕНУ РУКУ У ВОДИ, АЛИ ТО ЈЕ БИЛО ДОСТА. ТО ЈЕ БИЛА НЕЗАБОРАВНА РУКА; ТАНКА, С ДУГАЧКИМ ПРСТИМА, УВЕК ЗГРЧЕНИМ КАО ОКО КРАЉЕВСКЕ ЈАБУКЕ ИЛИ СКИПТРА; НЕРВОЗНА, ЗЛОВОЉНА, НЕЗДРАВА РУКА; КОМАНДАНТСКА РУКА ИСТО ТАКО; РУКА КОЈА ЈЕ ТРЕБАЛО САМО ДА СЕ ПОДИГНЕ ПА ДА ГЛАВА ПАДНЕ; РУКА, НАГАЂАО ЈЕ, ВЕЗАНА ЗА ЈЕДНО СТАРО ТЕЛО КОЈЕ ЈЕ СМРДЕЛО КАКО ОРМАН У КОЈЕМ СЕ ЧУВАЈУ КРЗНА У КАМФОРУ; ТЕЛО КОЈЕ ЈЕ БИЛО ЈОШ НАКИЊЕНО СВИМ ВРСТАМА БРОКАТА И ДРАГУЉА; И ДРЖАЛО СЕ ВЕОМА УСПРАВНО ИАКО ВЕРОВАТНО ОБОЛЕЛО ОД ИШИЈАСА; И НИКАДА НИЈЕ УСТУКНУЛО ИАКО НАПЕТО ХИЉАДОМ СТРАХОВА; А КРАЉИЧИНЕ ОЧИ БИЛЕ СУ СВЕТЛОЖУТЕ. СВЕ ЈЕ ТО ОН ОСЕТИО ДОК ЈЕ ВЕЛИКО ПРСТЕЊЕ БЛИСТАЛО У ВОДИ, А ОНДА МУ ЈЕ НЕШТО ПРИТИСНУЛО КОСУ ЗБОГ ЧЕГА, МОЖДА, НИЈЕ ВИДЕО НИШТА НИ НАЛИК НА ОНО ШТО БИ БИЛО ОД НЕКЕ КОРИСТИ ИСТОРИЧАРУ. А, УСТИНУ, ЊЕГОВ ЈЕ ДУХ БИО ТАКВА ЗРКА СУПРОТНОСТИ НОЋИ И УПАЉЕНИХ СВЕЂА, ОДРПАНОГ

ПЕСНИКА И ВЕЛИКЕ КРАЉИЦЕ, ТИХИХ ПОЉА И ЗАМОРА СЛУГУ ДА НИЈЕ МОГАО НИШТА НИ ДА ВИДИ; ИЛИ САМО РУКУ.

У ТОМ ИСТОМ ПРИЗОРУ КРАЉИЦА ЈЕ МОГЛА ДА ВИДИ САМО ГЛАВУ. АЛИ АКО ЈЕ МОГУЋЕ ИЗ РУКЕ ИЗВЕСТИ ТЕЛО, УПОЗНАТИ СЕ СА СВИМ ОСОБИНАМА ВЕЛИКЕ КРАЉИЦЕ, ЊЕНОМ ЗЛОВОЉОМ, ХРАБРОШЋУ, СЛАБОШЋУ И СТРАХОМ, СВАКАКО ГЛАВА МОЖЕ БИТИ ВЕОМА БУЈНА, ИЗ ДРЖАВНИЧКЕ СТОЛИЦЕ ОДОЗГО КАКО ЈЕ ВИДИ ЈЕДНА ГОСПА ЧИЈЕ СУ ОЧИ УВЕК БИЛЕ, АКО ЈЕ ВЕРОВАТИ ВОШТАНИМ ЛИКОВИМА У ОПАТИЈИ, ШИРОМ ОТВОРЕНЕ. ДУГА, КОВРЦАВА КОСА, ТАМНА ГЛАВА, ТАКО ПУНА ПОШТОВАЊА, ПОГНУТА ТАКО НЕВИНО ПРЕД ЊОМ, ПОВЛАЧИЛА ЈЕ ЗА СОБОМ ПАР НАЈЛЕПШИХ НОГУ КОЈЕ СУ ИКАДА НОСИЛЕ ЈЕДНОГ ПЛЕМИЋА; И ЉУБИЧАСТЕ ОЧИ; И ЗЛАТНО СРЦЕ; И ОДАНОСТ И МУЖЕВНУ ЧАР СВЕ ВРЛИНЕ КОЈЕ ЈЕ СТАРИЦА, ШТО ИХ ЈЕ МАЊЕ ИМАЛА, СВЕ ВИШЕ ВОЛЕЛА. ЈЕР ЈЕ ОСТАРИЛА, ИСТРОШИЛА СЕ И ПОГУРИЛА ПРЕ ВРЕМЕНА. ВАЗДА ЈЕ У УШИМА НОСИЛА ОДЈЕКЕ ТОПОВСКЕ ПАЉБЕ. УВЕК ЈЕ ВИДЕЛА СВЕТЛУЦАВУ КАП ОТРОВА И ДУГАЧКИ БОДЕЖ. ЧИМ БИ СЕЛА ЗА СТО, ОСЛУШКИВАЛА ЈЕ; ЧУЛА ЈЕ ПУШКЕ НА КАНАЛУ; СТРАШНО СЕ БОЈАЛА ДА ЛИ ЈЕ ТО БИЛА КЛЕТВА, ДА ЛИ ЈЕ ТО БИО ШАПАТ? НЕВИНОСТ, ЈЕДНОСТАВНОСТ, БИЛИ СУ ЈОЈ УТОЛИКО ДРАЖИ УКОЛИКО ИХ ЈЕ СТАВЉАЛА НАСПРАМ ТАМНЕ ПОЗАДИНЕ. И ИСТЕ ТЕ НОЋИ, ТАКО КАЖЕ ПРЕДАЊЕ, КАДА ЈЕ ОРЛАНДО ЧВРСТО СПАВАО, ОНА ЈЕ ЗВАНИЧНО, СТАВЉАЈУЋИ РУКУ И КОНАЧНО ПЕЧАТ НА ПЕРГАМЕНТ, ВЕЛИКУ КРАЉЕВСКУ КУЋУ, КОЈА ЈЕ ПРИПАДАЛА НАДБИСКУПУ А ЗАТИМ КРАЉУ, ПОДАРИЛА ОРЛАНДОВОМ ОЦУ.

ОРЛАНДО ЈЕ ЦЕЛЕ НОЋИ СПАВАО У НЕЗНАЊУ. КРАЉИЦА ГА ЈЕ ПОЉУБИЛА, А ОН ТОГА НИЈЕ БИО СВЕСТАН. И МОЖДА СУ, ЈЕР ЖЕНСКО ЈЕ СРЦЕ ЗАМРШЕНО, ЊЕГОВО НЕЗНАЊЕ И ТРЗАЈ КАД СУ ГА ЊЕНЕ УСНЕ ДОТАКЛЕ, ПОДМЛАДИЛЕ У ЊЕНОМ ДУХУ СЕЋАЊЕ НА МЛАДОГ РОЂАКА (ЈЕР ЈЕ У ЊИМА ТЕКЛА ЗАЈЕДНИЧКА КРВ). У СВАКОМ СЛУЧАЈУ, НИСУ ПРОШЛЕ НИ ДВЕ ГОДИНЕ ОВОГ МИРНОГ СЕОСКОГ ЖИВОТА, А НИ ОРЛАНДО НИЈЕ НАПИСАО МОЖДА ВИШЕ ОД ДВАДЕСЕТ ТРАГЕДИЈА, ТУЦЕ ПРИПОВЕСТИ И ПОДОСТА СОНЕТА КАД СТИЖЕ ПОРУКА ДА ВАЉА СЛУЖИТИ КРАЉИЦИ У ВАЈТХОЛУ.